

FORTLÖPANDE, a. p. 1. (bot.) Så kallas en växtstam, då den förblifver odelad ända upp till spetsen, t. ex. på barrträden.

FORTPLANTA, v. a. 1. 1) Föröka genom apling. Brukas för denna bem. nästan endast i uttrycket: *F. sitt slägte*. — 2) Genom apling öfverflytta. *F. en sjukdom på efterkommande. Fäder f. ofta sina laster på barnen*. — 3) (fig.) Utbreda, bereda framgång åt. *F. kristna tron ibland hedningarna. F. en lära, ett system, idéer, åsigt, grundsatser*. — *F. sig*, v. r. 1) Föröka sitt slägte genom apling. *Menniskor, djur och växter f. sig*. — 2) Genom apling öfverflyttas. *Denna sjukdom f-r sig ifrån föräldrarna på barnen*. — 3) (fig.) Utbreda sig, vinna framgång. *Christi lära f-de sig med underbar hastighet till verdens aflägsnaste trakter*. — *Syn.* Utbreda sig, Sprida sig.

FORTPLANTANDE, n. 4. Se *Fortplantning*.

FORTPLANTARE, m. 3. En, som fortplanter. Brukas någon gång i fig. mening, helst i litterär stil, t. ex.: *Denne bekante f. af Svedenborgs lära, af Hegels system*.

FORTPLANTNING, f. 2. Handlingen, förhållandet, omständigheten, att någon fortplanter eller något fortplantas. *Menniskoslägtets, sjukdomars, idéers, lärors f. Ljusets f., ljusstrålarnes spridning i verdensrymden*. — *Syn.* Fortplantande; (fig.) Utbredande, Utbredning, Spridning.

FORTSKAFFA, v. a. 1. 1) Bringa, föra, öfflytta vidare, land- eller sjöväg. Kan till subjekt hafva både menniskor och lastdjur. *Jag skall låta min dräng f. brefvet. Han rodde till stället, och ägarens hästar f-de honom derifrån till nästa stad. Varan kan f-s antingen på hjuldon eller i båt*. — *Syn.* Fortbringa, Transportera. — 2) Låta föra vidare; laga, att något föres vidare till dess bestämmelse. *Jag ber dig att f. närlagde bref till dess ägare, helst genom någon af ditt folk*. — *Syn.* Fortskicka, Fortsända, Framskaffa, Befordra, Fortställa. — *Fortskaffande*, n. 4. o. *Fortskaffning*, f. 2.

FORTSKAFFNINGSMASKIN, --- maschi'n, m. 3. Se *Lokomotiv*.

FORTSKICKA, v. a. 1. Skicka vidare. — *Syn.* Se *Fortskaffa*. — *Fortskickande*, n. 4. o. *Fortskickning*, f. 2.

FORTSKRIDA, v. n. 3. (höjes som *Skrida*) Långsamt gå framåt. Säges både i egentlig och fig. bemärkelse. *Processionen, tåget, fartyget, hästen f-der långsamt. Arbetet f-der med hvar dag. Tiden f-der långsamt för den olycklige*. — *Syn.* Framskrida, Fortgå, Framgå. — *Fortskridande*, n. 4.

FORTSKYNDA, v. n. 1. Skynda vidare. — V. a. Se *Påskynda*. — *Fortskyndande*, n. 4.

FORTSTÄLLA, v. a. 2. Se *Fortskaffa*. — *Fortställande*, n. 4. o. *Fortställning*, f. 2.

FORTSÄNDA, v. a. 2. (föga brukl.) Se *Fortskicka*. — *Fortsändande*, n. 4. o. *Fort-sändning*, f. 2.

FORTSÄTTA, v. a. 2. (höjes som *Sätta*) 1) Utan afbrott fortfara med något påbörjadt. *F. resan, arbetet, läsningen. F. sin resa ända fram. F. sina studier. Det är svårare att återtaga än att f. ett arbete. Utgifningen f-tes utan afbrott*. — *Syn.* Fortfara, hålla i, gå på med, Fullfölja. — 2) Efter uppehåll, afbrott åter begynna med. *Fortsätt läsningen, arbetet, der du slutat. Efter ett kort uppehåll i Berlin, f-sattes resan till Wien*.

FORTSÄTTANDE, n. 4. Handlingen, då man fortsätter. — *Syn.* Fortsättning, Fullföljande.

FORTSÄTTARE, m. 3. Den, som fortsätter något. För fem. kan äfv. sägas *Fort-sälltarinna*.

FORTUNA, färrtuna, f. 1. sing. 1) (myt.) Lyckans gudinna. — 2) Ett slags sällskapsspel, med klot och käglor, i ett enkom dertill inrättadt bord. Spelas äfv. med snurra i stället för klot, och omvexlar för öfrigt på flera olika sätt. Äfv. Fortunaspel.

FORTUNABORD, färrtunabörd, n. 3. Bord, hvori fortuna (bem. 2) spelas.

FORTUNASPEL, n. 3. Se *Fortuna*, 2.

FORTVARA, v. n. 3. (höjes som *Vara*, men brukas endast i inf., part. pres. och sup. med deraf härledda tempora). Fortfara att vara till. Förekommer mest i filosofisk stil.

FORTVARANDE, n. 4. Fortfarande att vara till. *F. efter döden*. — *Part.* Som fortfar att vara till. Brukas nästan adjektivt, t. ex.: *Ett f. lif; f. bestånd*. — *Syn.* Se *Beständig*, 4.

FORUM, förumm, n. pl. fora. (lat.) 1) (ursprungl.) Torg. — 2) (nu) a) (i juridiska språket) Domstol, dit ett mål hörer; domsaga. — b) (fig.) Befattning. *Det hörer ej till mitt f.*

FORVAGN, förvägn, m. 2. Vagn, enkom förfärdig att begagnas till varors forsling.

FOSFOR, få'ssfär, m. sing. (grek. *Phosphoros*, Ljusförare) (kem.) 1) Enkel kropp, hörande till metalloiderna; har fått sitt namn af sin egenskap att lysa i mörkret; förekommer aldrig ren i naturen, utan måste med konst frambringas; utgör en beståndsdel af åtskilliga mineralier, af de flesta växter och af alla djur, hos hvilka den isynnerhet finnes ymnigt uti benen. — 2) Benämning på åtskilliga ämnen, som hafva den egenskapen att lysa i mörkret, t. ex.: *Balduins f., Bononisk f., Cantons f., Hombergs f.* [Phosphor.]

FOSFORESCENS, få'ssfär'sjä'nns, f. 3. (fys.) Egenskapen hos vissa kroppar eller ämnen, att lysa i mörkret utan att gifva värme eller förbrännas. [Phosph —.]

FOSFORESCERA, få'ssfär'sjèra, v. n. 1. (fys.) Lysa i mörkret, utan att gifva värme eller förbrännas, såsom t. ex. lysved, lysmaskar, meduser, m. fl. — *Fosforescerande*, n. 4. [Phosph —.]

FOSFORISK, få'ssfär'rissk, a. 2. 1) Som liknar eller har egenskap af fosfor. *F-a ämnen*. — 2) Beredd af fosfor. *F-a elddon*. [Phosph —.]

FOSFORIST, FOSFORISTISK, se *Phosphorist*, *Phosphoristisk*.

FOSFORLJUS, få'ssfär'r'ljus, n. 3. Ett slags fosforiskt elddon, bestående i ett glasrör, igenblåst i en ändan, så att den formerar en liten kula, hvaruti inlägges en bit fosfor, då sedan ett litet vaxljus, hvars veke blifvit fuktad i litet neglikolja eller i god vaxolja och sedan omviden i en fint pulveriserad blandning af lika delar svafvel och kamfer, inskjutes så långt, att det råkar fosforn, hvarpå kulan uppvärmas varsamt, så att svafvet och fosforn sammansmälta. Den öppna ändan igenblåses sedan, och en tum ifrån den lilla kulan göres ett filstreck, der röret bräcket, när man vill nyttja ljuset, som dervid hastigt utdrages och tändes af sig sjelft, när det utkommer i luften. [Phosph —.]

FOSFORSYRA, få'ssfär'sy'ra, f. 1. (kem.) Mineralsyra, bildad genom förening af syre med fosfor. [Phosph —.]